

<http://nv.ua/ukr/opinion/paliashvili/jak-pobuduvati-novu-ukrajinu-341653.html>

Як побудувати Нову Україну

Ірина Паліашвілі

Голова Групи з правових питань Бізнес-Ради Україна - США, член
Консультаційної ради Best Lawyers

22 Грудня, 2016, 15:13 698 1 коментувати

Ви можете також прочитати цей матеріал російською мовою

Ми вже бачили майбутнє на Майдані

Події року, що минає, збили з пантелику не тільки звичайних людей, але і професійних аналітиків, економістів та політологів. Поняття «експерт» знецінилося остаточно, прогнози збувалися з точністю до навпаки, і в наростаючій какофонії думок все менше чути голоси здорового глузду. Що робити в цій ситуації нам? Насамперед, включити здоровий глузд, оцінити реальну ситуацію всередині країни і в світі, реагувати за обставинами, при цьому не поступаючись ні вже досягнутими, ні високими цілями.

У внутрішній ситуації, перш за все, треба шукати збалансовану картину, а не кидатися в крайнощі. Наші макроекономічні показники стабільно покращуються. Вже очевидно, що ці поліпшення відображаються в реальній економіці. Проведено багато реформ, про які чотири роки тому ми не сміли навіть мріяти.

У Грузії за президента Саакашвілі швидко і ефективно відбулася радикальна зміна старої пострадянської, постколоніальної системи і модернізація по всіх фронтах. Колишній міністр економіки Айварас Абромавичюс назвав це

ефектом Криголама. У нас люди були до цього готові, але цього не сталося через організований опір всього політичного класу, включаючи правлячі партії, опереткову опозицію, олігархат, бюрократію, суди і силові структури.

Ми повинні визнати, що такої радикальної зміни системи при цьому політичному класі не буде. Це не означає, що потрібно відмовитися від цієї високої мети або послабити тиск на політичний клас, навпаки, всі вже існуючі інституції громадянського суспільства, націлені на довгострокові реформи, повинні наполегливо продовжувати свою роботу. Разом з тим нам треба перегрупуватися і кинути нові сили на те, що можна зробити сьогодні і зараз.

Громадянському суспільству варто сконцентруватися на вибудовуванні паралельної цивілізованої системи самоврядування

Мені здається, громадянському суспільству варто сконцентруватися на вибудовуванні паралельної цивілізованої системи самоврядування. Вона і так виникає сама по собі: бізнес і громадяни намагаються триматися подалі від держави і вирішувати свої проблеми в обхід традиційної системи. В цьому ми, до речі, вписуємося в глобальний анти-істеблішмент тренд, але щоб направити цей тренд у здорове русло, щоб уникнути хаосу і відокремити від цього тренда піну з приєднаних різного роду авантюристів і популістів, потрібно створювати фільтри, інституції, правила і цінності.

Не даремно один із провідних мислителів у світі, американець Томас Фрідман, бачить біду сучасного людства в тому, що переселившись більшою мірою в кіберпростір, ми не забрали туди з собою сформовану тисячоліттями систему правил і цінностей, тому там опинилися у стані загрозливого хаосу, приблизно як якщо б у годину пік в забитому трафіком місті назавжди прибрати всі світлофори і копів.

Дуже багато можна зробити на рівні громад. Той же Томас Фрідман вважає, що майбутнє не за традиційною державою, яка неповоротка і не встигає за прискоренням, а за самоврядуванням на рівні *healthy communities*, тобто, здорових громад. Ми вже бачили це майбутнє на нашому Майдані. Якщо говорять, що *Google* – це лист з майбутнього, то Майдан з його високою самоорганізацією і найвищим рівнем довіри – теж був листом з майбутнього. Україна ще три роки тому стояла біля витоків прогресивного глобального тренда. Сьогодні ідеї прямої демократії вже перемагають на національних виборах, наприклад, у жовтні Піратська партія в Ісландії взяла найбільше голосів на парламентських виборах, і отримала мандат на формування уряду.

Отже, що можна зробити тут і зараз? Прості розрахунки показують, що хоча наша економіка вийшла на стабільний ріст, ми підійшли до стелі – для посилення динаміки зростання внутрішніх ресурсів не вистачає, потрібні іноземні інвестиції. Днями представник одного з найбільших американських інвесторів дуже точно визначив головний наш виклик, і це стосується не тільки іноземних інвесторів, але і будь-якого бізнесу, великого чи малого. Він сказав, що в будь-якій країні бізнес зустрічається з різними проблемами, це можуть бути корпоративні рейдери, недобросовісний персонал, корумпований суддя, чиновник і т. д. Питання в тому, як система реагує на цей збій і куди чесному бізнесу йти шукати захист.

На традиційну систему, на жаль, розраховувати складно – у бюрократії немає ні волі, ні інструментів, ні мотивації, ні відповідальності. Там досі діє старий радянський принцип – ініціатива карається. Судова система залишається корумпованою, силові органи зайняті політикою.

У подібних умовах наше громадянське суспільство, за підтримки міжнародного співтовариства, може створити паралельну систему інституцій і заходів, на які бізнес може покластися в перехідний період. Є вже хороші приклади. Наприклад, Рада бізнес-омбудсмена, яка фінансується міжнародним співтовариством і досить ефективно вирішує спори бізнесу з державою, причому для бізнесу абсолютно безкоштовно. Можна створювати подібні інституції і з іншими мандатами, або на місцях. Є погано реалізоване законодавство про третейські суди. Чому б не створити чесні третейські суди при організаціях з хорошою репутацією? Вже створена *UkraineInvest* - незалежна інституція при Кабміні, яка вирішує проблеми інвесторів і просуває Україну в світі.

При цьому важливо враховувати, що Україна не ізольована, і діє в системі світових координат. Тут теж треба дивитися правді в очі: ми вступаємо в стадію глобальної турбулентності і невизначеності. Світова кон'юнктура змінюється, в тому числі щодо України. Але як і якою мірою змінюється, зараз визначити неможливо.

Тому поки в глобальній грі зростають ставки, нам потрібно чекати, але не в позиції пасивної жертви, а, навпаки, зімкнути лави, зайняти активну позицію і вистояти. Так, наприклад, реагує Мексика. Для них теж кон'юнктура різко змінюється, і в американській пресі пишуть, що там правлячий клас відмовився від внутрішніх кланових воєн, об'єднавшись перед обличчям реальної небезпеки. Мексиці пощастило більше: нам на наш політичний клас

краще не розраховувати, ми маємо розраховувати на себе, на наше громадянське суспільство, на активістів, волонтерів, реформаторів, діаспору і міжнародне співтовариство, проектуючи в світ картину Нової України.

Впадати зараз у відчай або в паніку буде нечесно по відношенню до себе, по відношенню до наших дітей, і по відношенню до героїв, які загинули заради нашого майбутнього, і які захищають нас сьогодні. Так що займаємо активну громадянську позицію, продовжуємо будувати Нову Україну, допомагаємо армії, і обов'язково підтримуємо культуру, тому що без культури немає нації! Як сказав радянський класик, теж з приводу зміни системи, «нам своє робить». Тільки цього разу не за вказівкою з кривавої метрополії, а дійсно «своє», яке дасть нам хороший шанс вистояти і рухатися вперед у цей глобальний переломний момент.